

Fader vår, som är i himmelen!

Ikke blott för det ingångna året, som dock vanligen väcker till allvarligare tankar på framtiden, utan i synnerhet uti en så upprörd och äventyrlig tid, som den vi nu upplevat, borde varje kristen känna ett överväldigande behov av ett förtroligt Fader vår - en förtrolig tillgång till den allsmäktige Fadern, som »bor i himmelen och gör allt, vad han vill» - en mäktig och huld Fader, vilken, såsom David säger, »döljer mig i sin hydda på olyckans dag; han beskärmar mig i sitt tjäll, han för mig upp på en klippa» (Ps. 27:5). Huru trygg man känner sig, då man i bönen flyr till denne Faders namn, därom säger åter skriften: »Herrens namn är en befäst stad; dit flyr den rättfärdige och får skygd.»

Men de trogna böra icke tänka blott på sig själva. Då nu hela världen är i den mest betydelsefulla rörelse, då allt gammalt tyckes vilja upplösa sig, och nya storartade omskapelser i alla riktningar synas stå för dörren, borde alla kristnas händer vara upplyftade såsom Moses, medan striden pågick (2 Mos. 17:11), att Guds Ande måtte sväva över de upprörda djupen och de nya skapelserna bliva sådana, att Gud, människor och änglar kunna fröjdas däråt, såsom i den första skapelsens morgon. Borde icke denna tid vara en bönetid? Borde icke alla kristna särdeles i denna tid vara, vad de stundom bliva kallade, »bönefolk»? Här är en orsak antydd, varför vi nu ville med en betraktelse över Fader vår giva någon anledning till mera bön. Dessutom är det några så utomordentligt viktiga ämnen, som vi uti de sju bönepunkterna i Herrens bön komma åt, att vi även därför välja denna rika text och göra nu en början med orden: Fader vår.

En upplyst lärare har med sanning anmärkt, att bönen Fader vår är det åter öppnade paradiset på jorden, där den försonade människan nu åter talar med Gud såsom med en fader och vandrar mellan de skönaste och fruktrikaste träd, nämligen de sju bönepunkterna. En annan har anmärkt, att den, som får nåd att se, vad som innefattas i dessa, och att se det fullkomliga i deras sammansättning, skall icke behöva något vidare bevis för Kristi gudom. Vi skola här finna allt vad ett troget hjärta innerligast åstundar och nödvändigt behöver. Kunde Luther säga om Davids psaltare, att man där hade den förmånen att »få skåda en kristen in uti hjärtat», så kan detta med ännu mera skäl sägas om bönen Fader vår.

Därför kommer ock, att denna bön utgör det fullkomligaste rättesnöret för en kristens självprövning. Den som har ett sådant hjärta, vilket av sig självt eller utan påminnelser just har samma omsorger, begär och suckar, som uttryckas i dessa böner, den överensstämmer visserligen med Kristi sinne, den är sannerligen född av Gud och en ny skapelse; då däremot den, vilkens sinne är i uppenbar strid emot dessa böner, måste ock vara i uppenbar strid emot Kristi sinne och begå den gruvligaste synd, när han likväl kommer inför Gud och säger i böneform vad han icke av hjärtat menar. Låtom oss därför nu först ett ögonblick pröva vårt själstillstånd efter denna bön.

Du, som läser detta, det är ju alldeles nödvändigt, att du i tiden kan tala med din Gud i bönen Fader vår, om du i evigheten skall vara med honom förenad i himmelen. Ty icke kan du såsom en främling, en med husherrn obekant person, inkomma i hans boningar, såsom Kristus antyder, då han om somligas fördömmelseorsak säger sig skola anföra blott detta: Jag kände eder aldrig. Det är således nödvändigt, att du i tiden varit bekant med Gud och talat med honom på det sätt, som Jesus lärt oss.

Undersök därför om du verkligen kan det, eller om det är något annat, som först måste försiggå med ditt hjärta, innan du kan bedja denna bön - om det är någon stor, viktig förändring, som således är av mer brådskande nödvändighet än denna bön. Det är ju ett uppenbart och hemskt missförhållande mellan dig och Herren Gud, när den dyra bönen Fader vår fördömer dig, när varje punkt i den bönen strider mot ditt sinne, och du således måste i varje bön uppenbart skrymta inför Guds ansikte.

Tänk, när en människa kommer inför Gud och säger Fader vår, då hon likväl aldrig ens sökt att bliva Guds barn, ännu mindre ar det och tror det; då hon aldrig vet, vad det är att bliva född av Gud, utan kanske föraktar läran om den nya födelsen och det saliga medvetandet, att man är Guds barn. Och Kristus har uttryckligen förklarat, att det ordet Fader här ingalunda har blott den platta meningen av en »Allfader», på det sätt, som

Gud är hela skapelsens, djurens och fåglarnas fader; nej, Kristus säger annat, när han till Maria sade: Gå till mina bröder och säg dem: Jag far upp till min Fader och eder Fader och till min Gud och eder Gud. Här märker jag, vad Fader betecknar. Hör - »mina bröder» - »min Fader och eder Fader» - »min och eder». Och så säger Johannes: »Åt alla dem, som mottogo honom gav han makt att bliva Guds barn - vilka äro födda icke av blod, icke heller av kött's vilja etc., utan av Gud.» Hör! »födda av Gud». På det sättet varder man Guds barn.

Detta är således av allt Guds ord uppenbart. Icke dess mindre kommer den, som aldrig vill veta av denna nya födelse, och som försmädar dem, vilka äntligen under mycken bedrövelse över sig själva kommit till den nåden, att de tro sitt barnskap hos Gud - försmädar dem såsom förmättna, emedan de tro detta - en sådan människa, som således icke själv tror detta barnskap, kommer likväl inför Guds ansikte, lyfter en bedjande blick mot höjden och säger: Fader vår! Är detta icke en hädelse, ett skrymteri så hemskt, att man må beundra den evige Faderns långmodighet, som icke med sin vredes åskor slår ned över en sådan skrymtare? Vidare beder samma människa: Helgat varde ditt namn! Och för att icke tala därom, att hon aldrig bekymrar sig om Guds namns helgande genom att så låta sitt ljus lysa inför människorna, att de måtte prisa hennes Fader, som är i himmelen, är tvärtom detta namn av så alls intet värde för henne, att hon kan inblanda det i de ömkligaste småsaker och öppet missbruka det med lättsinniga utrop, såsom t.ex. »Min Gud! Herre Jesus!» - och det så tanklöst, att hon icke ens vet därav, utan kan på en väns erinran därom uppriktigt förklara: »Jag menar alls intet därmed.»

Märk, det stora namnet, för vilket änglar och keruber skyla sina anleten, och för vilket helvetets krafter bäva, det namnet, i vilket allena vi skola varda saliga, och i vilket en gång alla knän skola böja sig, deras som äro i himmelen, på jorden och under jorden - det namnet betyder så litet för en människa, att hon »menar alls intet därmed», när hon utropar det! Huru kan det stå till med en sådan människa? Emellertid säger hon till Gud i bönen: Helgat varde ditt namn! Vad är då meningen? Är detta icke ett förskräckligt skämt och gäckeri med den Helige? Men »Gud låter icke gäcka sig». Vidare säger hon: Tillkomme ditt rike! Nu är Guds rike rättfärdighet och frid och fröjd i den helige Ande. Detta rike tillkommer i själarna, när Herren väcker dem ur syndasäkerhetens sömn till den sorg, som är efter Guds sinne och som kommer åstad bättring till frälsning. Denna bättring har Herren ofta velat väcka i hennes hjärta; men nej, hon har alltid tillslutit det, forskansat sig med alla obotfärdighetens ursäakter och således gjort allt för att stå emot Guds rike i sin själ. Men så lyfter hon en bedjande blick till honom och säger: Tillkomme ditt rike! Vad skall Herren Kristus tycka om en sådan bön?

Vad skall han svara därpå, om icke: Du skrymtare, du vill ju aldrig emottaga mitt rike, du motstår mitt rike, och likväl beder du därom? Förråder du Människosonen med en kyss? - Därnäst beder hon: Ske din vilja! etc. För att icke tala därom, att hon aldrig bekymrat sig om Guds viljas efterkommande, så är det tvärt om däruti, som den mäktigaste striden består mellan henne och Herren Gud: Han förkunnar och yrkas sin vilja, och hon vill däremot göra sin vilja och är rädd, att Gud skall med sin vilja förhindra hennes; men så kommer hon till bönen och säger: Ske din vilja! Vad skall Herren Gud svara, om icke: Du skrymtare? Du strider ju mot min vilja. Du skall icke fresta Herren, din Gud. Den fjärde bönen skulle man äntligen tro, att den oomvända människan kan bedja, nämligen: Vårt dagliga bröd giv oss i dag! Och nog är det sant, att denna bön är hennes käraste, att hon värderar det, varom däri bedes; men månne hon även tror på Gud, så att hon av honom väntar sitt goda och således begär det av honom?

Tvärt om sätter hon all sin tröst till sin egen arm, sitt eget förstånd och arbete eller på andra människors hjälp. Därför kan hon icke ens bedja denna bön av hjärtat. Så vill hon visserligen också hava syndernas förlåtelse en gång, nämligen i döden och i domen, men hon kan hela sitt liv igenom umbära den; eller ock begär hon redan nu förlåtelse, men under ett obotfärdigt fortgående på syndens väg, vilket är att uppenbart gäcka och fresta den Allsmäktige. Ja, hon kan leva i oförsonligt hat till medmänniskor, och likväl bedja: »Förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta», vilket ju är en förskräcklig bön. Och samma förhållande finna vi genom alla bönepunkterna.

Av allt detta, som är alldeles uppenbart, måste vi ju märka, att en vanlig människa, d. ä. en icke pånyttfödd, är uti det tillstånd, att hon icke kan bedja ett enda Fader vår utan att skrymta, att hennes bön är den största synd, emedan den utgör ett fräckt gäckeri inför den Heliges ansikte, emedan hennes hjärta är sådant, att det icke söker och begär vad i dessa böner uttryckes, utan tvärt om strider däremot, och hon likväl kommer inför Gud såsom en bedjande. Och tänk då, vilket hemskt förhållande, när varje din bön i Fader vår är den svåraste synd - är en styggelse för Gud, såsom skriften säger: »Den som vänder bort sitt öra ifrån att höra lag, även hans bön är en styggelse» (Ords. 28:9) Ja, vad kan väl vara en vederstyggligare synd än att komma inför Guds ansikte med hyckleri och förställning? Redan inför människor är ingenting mer avskyväckande än en låtsad vänskap, då den, som i sitt hjärta är din fiende och i din frånvaro säger allt ont om dig, likväl säger dig de vänligaste ord i ansiktet. En ärlig fiende är mindre vederstygglig än en sådan.

Därför veta vi ock intet exempel i skriften så avskyvärt som den lärjungen, vilken sade till Jesus: »Hell dig, Rabbi», och ivrigt kysste honom, just i det han förrådde honom åt fienderna. Och en så hastig fördömelse har icke drabbat någon i nya testamentet som Ananias och Safira, vilka kommo inför aposteln med hyckleri, låtsade vilja förena sitt goda med församlingens, men däri inblandade lögn och falskhet.

De slogs av Guds kraft genast till döds till jorden (Apg. 5). Såsom nyss sades, finnes icke något exempel i nya testamentet, som liknar detta, till ett vittnesbörd, att intet är vederstyggligare för Herrens ögon än skrymteri. Och då Jesus en gång var omgiven av så mycket folk, att de trampade på varandra, började han sin predikan med de orden: »Framför allt tagen eder till vara för fariséernas surdeg, som är skrymteri» (Luk. 12:1).

Och över ingen synd utropade han ett så mångfaldigt »ve» som över skrymteri, då vi uti ett enda kapitel åtta gånger läsa de orden: Ve eder, I skrymtare! (Matt. 23). Härav borde dock var och en lära att förskräckas för ett sådant bedjande, som vi nu omtalat. Säger du: Fader vår, då du icke ens sökt att bli hans barn; säger du: helgat varde ditt namn, då du aldrig det ringaste bekymrar dig om det namnets helgande, ja, kanske själv missbrukar det; säger du: tillkomme ditt rike, då du själv emotstår detsamma i din egen själ o.s.v., så vet, att Gud med varje sådan bön förtörnas mer än med något annat syndaväsende.

Och det mest tankvärda i denna fråga är, att en människa icke kan med någon omsorg och ansträngning hjälpa detta hemska förhållande; ty om du än så bemödar dig att nu tänka och mena vad du säger i Fader vår, så är detta menande alldeles icke det samma som hjärtats begär - bönen måste ju icke vara tankens, utan hjärtats sak - här hjälper ingenting annat, än att själva hjärtat blir förändrat, att du genom en ny födelse får ett sådant hjärta, som av sig självt har just samma omsorger och begär, som i bönen Fader vår uttryckas. Hjärtat kan aldrig tvingas, utan vad det älskar, det älskar det, om man än så strider däremot; och vad det icke älskar, det kan det icke med någon tankeansträngning bevekas att älska. Och bönen måste dock, såsom nyss sades, icke vara tankens verk, utan hjärtats, det inre behovets eller begärets. O, du nådefulle Gud, vem kan nog prisa dig för den nya födelsens dyra verk! Med all vår oändliga skröplighet måste vi dock prisa den nåden, att vi verkligen erfara, huru själva hjärtat blivit i den nya födelsen helt förändrat.

Märk ännu en gång: om jag i bönen endast med tankarna följer orden och bemödar mig att mena detsamma, som Kristus här förestavat oss, under det mitt eget hjärta icke alls känner samma behov, så är detta ju ett gyckelspel, varmed jag liksom vill bedraga Gud och antyda, att detta är min bön - då bönen ju tvärt om skulle vara uttrycket av mitt eget begär, min egen angelägenhet, önskan eller bekymmer. Tänk, hur rådlös en naturmänniska är i denna ställning! Då hon vill göra det som bäst och anstränger sig att i tanken hålla med Kristi ord i denna bön, så är detta ett gyckelspel inför Guds ögon, det är en härmad bön. Skall ock en sådan behaga Herren Gud? Men nu, huru motsatt är icke förhållandet med en pånyttfödd själ! Det kan hända, att hennes tankar bli så förströdda, att de alldeles flyga bort mitt under bönen; men giv akt på hennes hjärtas begär! Är detta icke punkt för punkt just detsamma, som Kristus här lärt oss att bedja?

Vad är det, som utgör det första och sista i ett nådebarns hjärtasuckar, om icke detta, att få vara ett Guds barn? Det utgör liksom den nya människans andedräkt, det suckandet: Ack, käre Fader, är jag ditt barn? Får jag vara ditt barn? O, min Fader, låt mig blott vara ditt barn! Därnäst är mig ingenting så angeläget, som att jag måtte

kunna få vandra och i allt så bete mig, att Guds namn må bli ärat, att jag måtte pryda Guds, vår Frälsares, lära i alla stycken; sedan att Guds rike måtte mer och mer tillväxa i mitt eget hjärta samt bland alla mina medmänniskor, ja, i hela världen. Vidare: vad utgör väl en innerligare bön i Guds barns hjärtan än denna: O, att jag kunde göra Guds vilja! Gud, hjälp mig att göra din vilja! Gud, genomdriv också din vilja med mig i allt vad jag må företaga; fråga icke efter min köttsliga vilja, utan led mig efter ditt råd. Därför hör man ock Guds barn i alla möjliga angelägenheter säga: Om jag blott visste, vad som vore Guds vilja! Aldrig frågar världen efter sådant. Vidare vill ett Guds barn uti allt bero av sin Faders omsorg och beder: Sörj du för alla mina behov! Men vad som åter först och sist uppfyller ett sådant hjärta är den bönen: Förlåt mig mina skulder! O, förlåt mig, förlåt mig! Och därmed sammanhänger alltid: Och hjälp mig i frestelserna, att jag icke faller! Hjälp mig undkomma mitt onda! Är det icke sant, att detta är nådebarnets egna och innerligaste hjärteböner? Och detta är ju punkt för punkt innehållet av Fader vår. O, man kan dock fröjdas i all sin uselhet, när man likväl icke kan neka, att sådana saker nu blivit hjärtats första och sista angelägenhet.

Där se vi då tydligt, vad en ny födelse vill säga. Och de, som äro födda av Gud, äro visserligen Guds barn på jorden. Denna stora allmänna förändring av hjärtat bevisar mycket mer än alla krafter och dygder. Enstaka skröpligheter och glömska, försummelse och svaghet kunna icke göra detta allmänna vittnesbörd om intet. Den, som fått ett sådant hjärta, vilket i allt väsentligt överensstämmer med Guds sinne, måste visserligen vara född av Guds Ande, om han ock dagligen måste bittert gräma sig över den gamla människans kvarlådande oarter; då däremot den, vars hela hjärteriktning strider emot Herrens sinne, sådant det är uttryckt i Herrens bön, också har lika tydliga bevis, att han icke är född av Gud.

Vi hava nu sett, att den, som icke har ett sådant hjärta, vilket överensstämmer med Herrens bön, utan står i strid därmed, är genom detta sitt hjärta bannlyst från denna bön, kan i alla sina livsdagar icke bedja ett Fader vår utan att därmed synda; och den, som är bannlyst från Herrens bön, är ock sannerligen bannlyst från himmelen, om han dör i detta tillstånd; ty den, som icke är bekant med husherren, kommer icke därin. Visst är detta uppenbart och en trygg sanning; men gläd dig, att en obeskrivligt stor nåd ännu kan vederfaras dig, du, som i dag är i detta olyckliga tillstånd. Du är icke ännu i den osaliga evigheten. Du kan ännu bli förenad med din Frälsare; du kan ännu bli den största glädje för Gud och hans änglar; du har ännu en huld Fader i himmelen, som vill omfamna dig och giva dig den »yppersta klädningen», om du blott kan väckas och med den förlorade sonen stå upp och gå tillbaka till din Fader.

Och se, då kan du genast bedja en bön, som behagar honom: »Fader, jag har syndat mot himmelen och inför dig; misskunda dig över mig, syndare!» Om ock en sådan själ icke genast kan bedja så riktigt, i tron och i Jesu namn, så är dock hennes bättringsomsorg för Gud en glädje, han hör ock nödens rop, hör ock de blinda utom vägen. Och märk ännu ett exempel: då en grym Kristi fiende, Saulus, äntligen blir genom Guds kraft nedslagen och ligger i tvåfaldig blindhet i Damaskus, ännu icke frigjord och hugsvalad, så går likväl ur hans hjärta ett kvidande, som i den barmhärtige Frälsarens öron är ett så mäktigt rop under natten, att han icke kan hava tålmod därmed intill dagningen, utan väcker Ananias och driver honom att genast uppsöka, trösta och avlösa den arme Saulus; och vad nämner Herren såsom orsak till skyndandet? Han säger: Ty se, han beder (Apg. 9:11).

Men det rätta paradiset i Fader vår öppnas egentligen först då för din själ, när du begynner bedja i tron - när du erhållit en hel benådning och fått det saliga vittnesbördet, att du är ett Guds barn. Då först kan du med sanning säga: Fader! Vi komma nu till den andra viktiga anmärkningen över detta ord, nämligen att ingen kristen bör gå vidare in i bönen Fader vår, förr än han först väl eftersinnat, om han med barnaförtröstan menar vad han säger i det första ordet, nämligen att Gud är hans hulde Fader, och han Guds älskade barn. Ty det är just av en verklig hjärtats tro på detta första ord, som hela bönsens tröst och kraft beror. Kan du av hjärtat kalla Gud för din Fader, tror du av hjärtat, att du är Guds kära barn, och besinnar du, vad det vill säga - o, då skall du med salig tillförsikt även bedja det, som vidare följer i den dyra bönen.

Men här möta vi nu varjehanda brister även hos eljest gudfruktiga själar. För det första finns det ännu icke frigjorda och troende, utan mer självarbetande själar, vilka dock under tiden på ett visst lösligt sätt hålla sig för Guds barn, men icke i den stora verkliga betydelse, som det ordet i Kristi mun äger, utan blott i den mening,

att de icke äro av världen, de äro av de fromma, de tillhöra det folk, som söker och älskar Gud. I denna ytliga mening kan man ganska lätt tala om Guds barn. Men att veta sig tillhöra de fromma är alldeles icke det samma som att tro, det »Gud är vår rätte Fader och vi hans rätta barn»; ty vad det betecknar, skall du märka, såsom förut sades, av Kristi ord om vårt broderskap med honom. Betänk ännu en gång - och Gud give oss öppnade ögon att se - vad det betecknar, då Herren efter fullbordat försoningsverk på sin uppståndelsedag begynner föra det språket: »Gå till mina bröder och säg dem: Jag far upp till min Fader och eder Fader och till min Gud och eder Gud.» Märker du här, vad Guds barn vill säga? Här säger Herren först »bröder».

Men icke därmed nog; på det ingen skulle förbise, vad »bröder» betecknade, så tillägger han: Min och eder Fader, min och eder Gud. Därmed har ju Herren Kristus uttryckligen framhållit den egentliga betydelsen av broder, och då får ordet Guds barn en sådan betydelse, att änglarna i himmelen kunna skyla sina anleten därvid - Guds barn! Det var detta stora, som Gud i begynnelsen tänkte, då han skapade människan och, såsom var och en kan med ögonen se, skapade allt vad på jorden är för människan. Människan, Guds barn!

Det var detta stora förhållande, som gjorde, att Guds evige Son kunde bliva människobarn och sålunda inför alla andar bevisa, att vi äro bröder. Men här måste vi bekänna, att våra hjärtan äro alltför trånga för att kunna rätt omfatta något så stort. Och likväl är det en så väsentlig skillnad mellan den enes och den andres tro i detta stycke, att den ene aldrig kan nog förundra sig över höjden och djupet, bredden och längden av denna härlighet, kan aldrig rätt få det in i sitt hjärta, såsom han ser det och tror det, men har likväl däri redan sin största glädje på jorden; då däremot den andre kan med lätthet tro, så mycket han åstundar, men har ingen förundran och ingen glädje därav, - så mycket har han ännu icke sett av vad det vill säga att vara Guds barn. Detta är det första felet i tron på ordet Fader vår.

Det andra är, att även de troende, som en tid varit saliga i detta härliga barnskap, på nytt nedsjunka i sitt eget armod, börja se på sig själva och förlora det rätta barnaförtroendet till Gud. Somliga bedja då Herrens bön med en viss vårdslöshet, så att de icke besinna, vad de säga i ordet Fader vår, och kunna då helt lätt fara däröver, men äro ock därför torra och olustiga genom hela bönen; andra åter hava rent av ett bundet samvete, emedan de gjort något svårare fall eller nedsjunkit i mäktiga frestelser och syndabojor, vilka nu i bönen möta dem med en förskräckande stämning: Du vill nu bedja Gud, du kalla Gud din fader, du, som syndat så och så, som vet med dig det och det! Härav uppstå de allra största svårigheter för att kunna med rätt tillförsikt säga Fader vår. Måtte var och en besinna, att till vilkendera klassen han än hör, det är över all beskrivning viktigt att icke på detta sätt fortfara att utan tro och mening säga Fader vår; ty detta är den punkt, varpå själva livet beror, nämligen att vi hava en verklig barnatröst till Gud och kunna med verklig mening åkalla honom såsom vår Fader. Blir samvetet antingen på nytt fångat under trälldomens ok, så att man förskräckes för att i denna bön nalkas den himmelske Fadern, eller det på nytt insomnar, så att man i lättsinne säger Fader vår utan att mena, vad man säger, så leder det i båda fallen till andlig död. Det andliga livet är ett förtroligt barnaliv till Gud, såsom aposteln säger: »I haven icke fått trälldomens ande åter till räddhåga, utan I haven fått barnskapets Ande, i vilken vi ropa: Abba, Fader! Anden själv vittnar med vår ande, att vi äro Guds barn.»

Här blir åter huvudsaken, liksom i vår första användning av texten, att vi äro uppriktiga inför Guds ansikte. Bort, skrymteri! Bed icke Fader vår, om du icke menar vad orden innehålla, nämligen att Gud är din rätte Fader och du hans rätta barn, eller om du icke åtminstone »far efter att så fatta honom» eller att få denna saliga tro in i hjärtat. Stanna vid de dyra orden Fader vår och gå icke vidare i bönen, förr än du gjort dig den frågan, vad de orden betyda, och om du verkligen är hans barn. Detta skall väl medföra en troskamp, som icke låter dig så hastigt komma till de följande bönerna, men är dock av långt större vikt och välsignelse, än om du med tanklöshet genomfar hela den dyra bönen.

Vår lärofader Luther skriver: »Här är det bäst, att var och en prövar och övar sig själv, när han går in i sin kammare och begynner bedja, att han dock tänker efter, vad han säger, och lägger de orden Fader vår liksom på en våg, sägande: Käre, vad är det du beder? Vad säger ditt hjärta därtill? Håller du ock Gud för din Fader

och dig själv för hans kära barn? Tro säkert, att hjärtat lär svara: Nej, eller: Jag vet icke, eller: Huru kan jag tänka något så stort och härligt om mig? Ack, varför låter du då icke bli att bedja, när din mun kallar Gud för Fader och hjärtat beskyller både dig och honom för lögn i hans ord? Eller varför bekänner du icke mycket hellre din svaghet och säger: Jag kallar dig min Fader och bör efter ditt ord och befallning så kalla dig, men jag fruktar, att mitt hjärta ljuger; och det vore väl icke så illa, om jag ljöge endast för mig själv, blott jag icke även beskyllde dig för lögn. Ack, hjälp mig här, min käre Herre och Fader, att jag icke gör dig till lögnare!»

Därför, fastän jag väl känner och erfar, att jag tyvärr icke kan av allt hjärta säga Fader vår, såsom ock ingen människa på jorden kan fullkomligt och rätt säga det (ty då vore vi redan fullt saliga), så vill jag dock försöka och begynna det, såsom ett litet barn begynner att dia sin moders bröst. Kan jag icke till fyllest tro, så vill jag dock icke göra det till lögn och säga nej därtill - ja, och så vill jag dock icke lämna det eller upphöra att öva mig på denna tro, utan såsom Paulus säger: Jag far därefter - jag vill dagligen lära att stava därpå, till dess jag kan säga efter både Fader vår och Kristi ord om broderskapet, jag må göra det så väl eller illa som jag kan, ja, jag må stamma eller läspa. Gud give mig allenast nåd att åstadkomma något!» Så långt Luther.

Korteligen, låt ingenting i hela Herrens bön vara dig så viktigt som detta första, att Gud är din Fader och du hans barn. Om du icke är Guds barn eller ock nu söker att bliva det, vartill skall då bönen tjäna? Att bekymra sig om bön, andaktsövningar och andra heliga förrättningar, då man icke är Guds barn och icke först och framför allt söker därefter, är alldeles som om en skeppare, vars fartyg fått en sådan läcka, att det om några timmar skall sjunka i havets avgrund, likväl icke nu söker land, vilket han möjligen kunde hinna, utan fortfar i samma riktning över djupet samt ordnar och putsar sina kläder och andra saker inom fartyget. Vartill detta, då han snart skall med alltsammans sjunka i djupet?

Vartill skall din bön tjäna, varför skall du bedja något om Guds namn, om Guds rike, om Guds vilja, då du icke själv är hans barn eller just nu söker att bliva det? Då må du icke heller bry dig om bönen eller något, som tillhör Guds rike. Se här, huru viktigt det är att allra först behärta de första orden, Fader vår, innan du fortsätter och beder vidare. Skulle du ock icke i dag komma längre i bönen än till de första orden, men om du genom Guds nåd får dessa in i ditt hjärta och börjar tro ditt barnskap hos Gud, så är det väl bett för den dagen. Du har då vunnit den stora huvudsaken, du har då himmel och salighet och får sedan bedja: Min Fader, helgat varde ditt namn och tillkomme ditt rike.

Det är alldeles icke meningen, att du när som helst kan själv taga dig denna saliggörande tro, utan meningen är, att du blott icke skall framläsa ditt Fader vår inför Gud utan att alls mena, tro eller besinna, vad orden innebära - att du bör allra först söka uppgöra din viktigaste angelägenhet hos Gud, innan du beder vidare. Det är egentligen detta lösliga överfarande av det viktigaste stycket, som ger rum för så mångt falskt och olyckligt förhållande i själen; då däremot den, som är uppriktig i sitt Fader vår och betänker, vad han talar inför Guds ansikte, alltid måste hava det väl med Herren för att kunna bedja, alltid måste söka skyndsamt hjälp för allt, som vill rubba det goda förhållandet till honom. Detta barnaförhållande är ju själva hjärtat och livet i all kristendom, och det står skrivet: »Bevara framför allt annat ditt hjärta, ty därifrån går livet!»

Men om det nu blir dig en mycket svår kamp att kunna tro detta ditt barnskap hos Gud, ja, det är dig kanske alldeles omöjligt för den eller den omständigheten, så giv akt på följande åtskillnad: Om grunden till din misströstan ligger däri, att du vet med dig en uppsåtlig syndaövning, som du icke vill övergiva, såsom att du lever i oförsonligt hat till en medmänniska, eller du har slutit förbund med någon köttlig lusta eller någon oärlighet i handel eller arbete, med ett ord, en uppenbar köttets gärning, som du således tänker fortfara med, så försök icke att genom evangelium överrösta och nedtysta motsägelserna och intala dig att ändå tro ditt nådastånd.

Ty allt Guds ord är för mycket klart stridande däremot, och Herrens Ande, som skulle giva dig trons visshet och vittnesbörd om ditt barnskap, är sanningens Ande, en ren och helig Ande; han kan icke giva dig ett vittnesbörd, som strider emot sanningen; och du skall alltid törna emot apostelns ord till trollkarlen: »Du har ingen del eller lott i denna sak, ty ditt hjärta är icke rätt inför Gud» (Apg. 8:21).

Han säger icke: Ty dina synder äro för många och svåra, utan han säger: Ditt hjärta är icke rätt inför Gud. Men gläds, att han icke heller säger: därför måste du för alltid vara förlorad; utan han tillägger ännu: »Bättra dig därför från denna din ondska och bed Gud, om möjligen ditt hjärtas tanke kan varda dig förlåten.» Tänk, då icke ens trollkarlen, som var så genomsyrad av skrymteri samt stadd i bitterhets galla och orättfärdighets band (v. 23) - då icke ens han gives förlorad, utan får komma till Gud och bedja om förlåtelse! Men märk vidare, att aposteln till denne icke säger endast: Tro på Herren Jesus, utan: Bättra dig från denna din ondska. Så säger ock Kristus: »Om ditt öga är dig till förargelse (till fördärv, till hinder för nådelivet), så riv det ut och kasta det ifrån dig.» Han säger icke: Så tro på mig, och du behöver icke utriva ögat.

Nej, tron och ett gott samvete kunna aldrig stå tillsammans med hyllade synder; man drives alltid genom sådana bort från nådastolen. Luther anmärker, att det är många, som avhålla sig från nattvarden och bönen, emedan de ligga fängslade uti härskande synder, såsom oförsonligt hat och andra dylika, som de icke vilja övergiva. »För sådana», säger han, »vore det visst det bästa råd, att de låte synden fara och så komme till Gud i sakramentet och bönen. Detta vore dem visserligen bättre än att fortfara i synden och giva kropp och själ åt djävulen.» O ja, det är dig mycket bättre, säger ock Kristus, att du underkastar dig lidandet av ett ögas utrivande och ingår i livet, än att hava två ögon och kastas till eldens helvete.

O, var vis! Fly ifrån synden! Härlighetens krona lönar väl allt ditt lidande av köttets korsfästande. Genom förblivandet i synden förhindrar du din bön och förlorar Guds saliga frid i tiden och den himmelska glädjen i evigheten.

Men märk! Detta gäller om synder, som du hyllar, icke blott älskar - såsom köttet, även hos de heliga, alltid har sin gamla kärlek till synden - utan som du hyllar, d. ä. när du ånyo gör förbund med synden, ursäktar den och tänker bibehålla den, och det oaktat den är dig icke tvetydig, utan en uppenbar synd. Att på sagda sätt hylla en sådan strider alltid rakt emot tron och nåden. Det är helt annorlunda med en kristen, som säger: Jag älskar dig, synd, förskräckligt, men jag hatar och förbannar min kärlek till dig, och hos den allsmäktige Guden söker hjälp mot själva denna syndakärlek. Se, är detta förhållandet med dig, nämligen att du så betraktar din syndakärlek och söker förlossning, så skall du icke ett ögonblick fly för din hulde, försonade Fader, utan genast fly till hans famn och med full visshet tro hans nåd.

Och - märk - vakta dig, att du icke företager dig att först vänta på befrielse från synden, innan du skall tro nåden; ty just detta väntande vore den mäktigaste snara, varmed djävulen kunde fångla dig. Det är blott genom tron du kan vänta någon förlossning. Se 1 Joh. 5:4 samt Heb. 11:e kap. Och att köttet älskar synden, ja, att vissa medfödda oarter följa och plåga oss, så länge vi äro på jorden, det är ett förhållande, varöfver alla heliga nödgats kvida; men sådana synder, säger Luther, som vi sålunda själva bestraffa, äro nakna och blotta synder, som alltid hava Kristi offer mellan sig och Gud, och vilka därför aldrig skola fördöma oss, så länge vi ännu förbliva i Kristus och synden därför är korsfäst.

Nåväl, emot sådana synder och alla vardagsbrister måste du endast djupt och beständigt inpräglade i ditt hjärta de stora, eviga grunderna för vår benådning och kämpa såsom för liv och salighet för bibehållandet av din barnaförtröstan. Ty du skall veta, att det är djävulens allra högsta strävan att rycka denna ur ditt hjärta och störta dig i misströstan och träldomssinne. Tag därför här allt Guds evangelium till hjälp; tag sakramenten, bönen och bröders råd och föredöme till hjälp, så att samvetet icke neddrages i träldom, utan genom tron segrar öfver motsägelserna.

Ty nu skall det ofta bliva dig den allra största orimlighet, att du skall vara ett Guds barn, så att allt vad i dig är skall skria däremot, då du nämligen ser dig mycket mer lik ett djävulens barn, såsom när en särskilt svår natur på något obehagligt sätt bryter ut, eller ett Petri fall inträffar, och därpå följer en långvarig torka i själen med olust till bönen och ordet. O då - vakta dig, vakta dig, att du icke följer förnuftet och känslan och glömmar de djupa, eviga grunderna för vårt himmelska barnskap. - Se här en bild, som visar, huru viktigt det är att giva akt på grunderna för detta eljest orimliga förhållande.

Om dina ögon först förlustat sig med åskådandet av ett härligt palats, omgivet av all naturens och konstens rikedom och skönhet, vilket framställde för ditt öga ett halvt himmelrike på jorden, och du en mil därifrån möter en fattig vandringsman, hölj i trasor och smuts, och någon säger dig, att denne är rätte arvingen till det sköna palatset, så måste det synas dig, såsom det grövsta gäckeri och skämt. Men huru helt annorlunda, när du får höra det förhållandet, att den fattige vandringsmannen just nyss anlant till fädernejorden från en olycklig vistelse i främmande land, där han, först plundrad av en rövare, sedan själv alltmer förstört sig till kropp och själ och omsider blivit så förnedrad och eländig, som han nu ser ut.

Av onda makter fångslad, har han länge hållit sig borta; men nu, efter trägna kallelser från fadershuset, har han äntligen återvänt för att emottaga sitt fädernegods. Se, när du får höra dessa omständigheter, då kan du tro den nyss så orimliga uppgiften. Och är icke allt detta, efter Kristi liknelse om den förlorade sonen, verkliga förhållandet även med oss? Människan är visserligen en fallen och förnedrad son, men dock en son av himmelen, ett verkligt Guds barn. Eller varifrån är väl detta underliga släkte kommet? Vem är människan? Vartill är hon skapad? Är hon icke ursprungligen ett Guds barn? Vi torde dock icke vilja anse oss lika med djuren. Eller höra vi till de förkastade andarnas släkte?

Utom det härliga, som skapelsehistorien uppenbarar om vår bestämmelse, böra vi ock med ögonen kunna se detsamma, nämligen att människan var barnet, att det var människan, som utgjorde själva det stora huvudföremålet för hela Guds skapelse, så att allt det Gud skapade på jorden, det gjorde han åt människan. Eller vem skulle annars hava allt detta? Tänk då, vad människan var för Guds hjärta! Men människan föll.

Och det är fallets gruvliga följder, som nu förskräcka oss. Förflytta dig då vidare till det betlehemitiska stallet och fråga dig, vad du där ser i krubban. Tror du verkligen, att det lilla barnet därstädes är Guds evige Son, som kommit från himmelen och blivit vår broder? Hör, vad himlabudbäraren ovan ängen bebådar herdarna, och fråga dig, vad allt detta antyder om människan. Vem är människan, då Guds eviga Son blivit vår broder? Betyder din uselhet mer än allt detta, som Gud gjort? Skåda sedan på korset den kamp, det kostar »den förstfödde bland många bröder» (Rom. 8:29) att göra dessas synd oskadlig, att borttaga lagens förbannelse och »fördöma synden i köttet».

Väger du med dina synder mer än allt detta? Bed Gud om förlossning från otrons och djävulens anfäktning och om öppnade ögon, så skall du få se en härlighet så stor, att du för denna helt förlorar dig själv och måste i salig förödmjukelse blott säga: »Av Herren är det gjort och är ett under för våra ögon.» »Han har bestämt oss till barnskap hos sig, genom Jesus Kristus - efter sin viljas väbehag - sin härliga nåd till pris.»

Korteligen, tänker du på din synd och ovärdighet, så sätt däremot allt vad Gud gjort och eftersinna, vad du däremot väger. All min förskräckliga synd och ondska bevisar intet mer än dessa trasor på vandraren, nämligen att han är en fallen son. Men hans fall och hans trasor göra dock icke det sanna förhållandet om intet, nämligen att han ändå verkligen är arvingen och skall snart se ut helt annorlunda. Vi skola ock en gång avklädas de sista lämningarna av vårt fall och vår förnedringstid och stråla i skön, himmelsk prakt, såsom Guds rätta söner och döttrar. Men medan vi ännu omföra denna syndens och dödens kropp, böra vi därför icke glömma, vad vi dock i verkligheten äro. Det fordras därför att hårt fasthålla vad Gud själv har gjort och sagt om människan. Tänker du åter på villkoren av en ny födelse och du icke vet med visshet, om du är född av Gud, så betänk t.ex. blott vad vi här sett om den naturliga människans inre strid mot varje punkt i Fader vår, och huru motsatt förhållandet är med de trogna.

Och då du med all din uselhet likväl icke kan neka, att ditt eget hjärtas suckar, punkt för punkt, överensstämma med denna bön på det sätt, som vi förut visat, då det hos naturmänniskan är tvärt om, så måste ju en sådan hel förändring av själva hjärtat vittna om en ny födelse. Och då du finner, att hela ditt inre ideligen suckar efter ingenting så angeläget, som att vara Guds barn, och ingenting kan därvid trösta dig, utom Frälsaren, varför du först och sist önskar dig kunna rätt tro på honom och vara hans egen - visserligen måste detta heta att mottaga honom. Och »åt alla dem, som mottogo honom, gav han makt att bliva Guds barn».

Följ då icke naturen och djävulen, som aldrig vilja låta något vara nog till visshet, så snart själen börjat söka Kristus - låt dock det stora allmänna vittnesbördet i allt Guds ord gälla. Släpp icke de orden »Fader vår», förr än ditt hjärta åtminstone fått något av denna ljuva tröst. Gör såsom åtskilliga trogna, vilka i enskild bön så länge upprepa för sig orden Fader vår under hjärtligt betraktande av grunderna därför, till dess det vederkvicker deras hjärtan - t.ex. med följande tankar: »Fader vår, du som skapat oss till barn och för vår skull skapat allt vad på jorden är (tänk!) - Fader vår, du, som gav oss din evige Son för att bliva vår broder (tänk!) och borttaga syndens fördömande makt genom korsets död (tänk!)

- Fader vår, du, som själv tillsagt oss att kalla dig Fader och sagt, att vi äro dina barn - för allt detta vågar jag icke låta bli att hålla dig för min rätte Fader! Ja, din älskade Son har kallat för sina bröder sådana lärjungar, som ännu voro fulla med skröpligheter; och nu är han utgiven så väl för mig som för dem; och de voro syndare så väl som jag; och du, store Gud, kan icke hava anseende till person, utan vad som gällde för dem, det måste ock gälla för mig.

O, så giv mig då nåd att av allt hjärta kalla dig för min Fader, så att jag icke begår den gruvliga synden att göra dig till lögnare! Och det är ju din lust att vi tro och hålla dig för vår Fader. Du Fader vår, som är i himmelen, en mäktig Herre över allt, du kan ju på ett ögonblick giva mig din helige Ande till en viss och stark tro; ty du är ju även när oss alla dagar intill världens ända. Evad jag går eller ligger, ser du mig och hör alla mina böner, giv mig då den dyra gåvan att tro på dig och vara ditt barn, för ditt namns skull, o Fader!»

– C-O Rosenius

(Fjortonde årgången, år 1855)

© Pietisten 2025

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikes tillväxt.

www.pietisten.com